

Jazykové prostředky francouzského politického diskurzu.

Cílem diplomové práce Julie Daňkové je přispět k charakteristice francouzského politického diskurzu prostřednictvím rozboru tří zásadních politických projevů prezidenta Nikolase Sarkozyho. Úkolem rozboru je zjistit, jak změna pragmatických podmínek vzniku textu – politického projevu – může u konkrétního mluvčího ovlivnit komunikativní strategie, diskurzivní postupy a následně výběr jazykových prostředků vzhledem k adresátovi v konkrétní komunikativní situaci.

Práce je rozdělena na dvě části. V té úvodní autorka vymezuje oblast funkčního stylu jazykové oblasti politických projevů, v nichž nachází znaky funkčního stylu publicistického a řečnického. Za pojitko mezi stylem publicistickým a řečnickým považuje funkci přesvědčovací - hlavní funkci politického projevu.

V rámci pragmatických podmínek vzniku textu autorka charakterizuje socio-kulturní rámec politických projevů N.Sarkozyho, přibližuje autora-mluvčího a jeho politický styl. Podává též charakteristiku adresátů projevů, místa a dobových okolnosti Sarkozyho projevů: Zatímco 1.projev z 16.6.2007, pronesený při slavnostním převzetí úřadu prezidenta republiky slibujícího změnu, byl přednesen před významnými hosty a zprostředkován médií všem obyvatelům Francie, 2.projev z 13.5.2008, určený fyzicky přítomným zaměstnancům továrny Yoplait a zprostředkovaný médií rovněž ostatním Francouzům, je konkrétně zaměřený na vysvětlení prosazovaných ekonomických reforem na začátku finanční krize v Evropě. 3.projev N.Sarkozyho pronesený v Grenoblu 30.7.2010 po pouličních střetech mezi výtržníky a policií se týká zvýšení bezpečnostních opatření v ulicích; projev byl přednesen před politickými činiteli na celostátní, regionální i místní úrovni, dále představiteli bezpečnostních složek státu, adresáty jsou však též prostřednictvím médií všichni obyvatelé Francie.

Závěrem této vstupní části se autorka zaměřuje na komunikativní strategie autora-mluvčího politických projevů, jež se odrážejí v kompozici textu, v rétorických postupech a ve výběru konkrétních jazykových prostředků.

2. část práce (str.13-89) je věnována rozboru tří zmiňovaných Sarkozyho projevů. Rozbor všech textů má jednotnou strukturu s cílem zjistit, jak se socio-kulturní kontext, komunikativní záměr a komunikativní strategie odrážejí v textové kompozici projevu, v rétorických postupech a ve výběru jazykových prostředků odrážejících celou komunikativní situaci.

Z rétorických postupů autorka zdůrazňuje a na příkladech dokládá např. užití postupů argumentační logiky – dedukce sylogismem, vysvětlení sylogismem, podmíněná dedukce, argument autoritou, atd. U jednotlivých textů pak upozorňuje na rétorické postupy odrážející komunikativní strategie, např. opakování výrazů (a sloganů) umožňujících návrat k ústřednímu tématu, řečnické otázky, u nichž autorka zaznamenává pronikání reklamních a marketingových prostředků do politiky podobně jako u opakování sloganů.

V rozboru výběru jazykových prostředků pak autorka prokazuje schopnost propojit znalost komunikativní situace s výběrem jazykových prostředků:

- Výběrem ukazatelů subjektivity mluvčího zdůrazňuje roli francouzského podmětného *JE*, ale též podmětného *NOUS*, které mluvčí (na rozdíl od zevšeobecňujícího *ON*) užil ve 3.projevu ve významu *my všichni Francouzi*, dále ve smyslu *současná vláda* anebo ve

významu zahrnujícím *mluvčího a všechny činitele fyzicky přítomné prezidentovu projevu*. U tvarů odkazujících k adresátovi, např. podmětného *VOUS*, činícího z adresátů zaměstnaneckého publika v továrně Yoplait aktivního činitele, uvádí autorka též tvary, jimiž se mluvčí na adresáty obrací nepřímou (zájmena 3.osoby, substantiva).

Svou roli má v textech projevů neutralizace subjektivity mluvčího zevšeobecňujícím zájmenem *ON*, které v jednotlivých textech projevů může mít různé funkce od zastupování mluvčího přes význam zahrnující ostatní činitele vlády k významu zahrnujícímu nejenom vládu, ale též adresáty přítomné projevu a všechny občany Francie; jindy zájmenem *ON* mluvčí odkazuje s kritickým odstupem k předchůdcům Sarkozyho vlády.

Velkou pozornost věnuje autorka užití slovesných časů, nejenom základních časů vytvářejících rámec promluvy, ale všímá si i užití prézentu nadčasového, budoucího času spojeného s prezidentskými sliby a zejména stylistických protikladů v užití času *passé simple* v souvislosti s činy předchozích, již nežijících prezidentů 5. republiky, a užití *passé composé* v souvislosti s činy J.Chiraca, žijícího předchůdce N.Sarkozyho,.

Větná stavba nese podle autorky znaky jednak připraveného primárně napsaného projevu (kondenzační polovětné konstrukce, rozvitá souvětí souřadná i podřadná s převládajícími vedlejšími větami příčinnými a vztažnými). Na druhé straně nese větná stavba znaky mluveného projevu uzpůsobeného snazší orientaci naslouchajícího publika v obsahu pronášeného (segmentační konstrukce – dislokace tématu vlevo, konstrukce *ce qui/que ... c'est*, uvolněné větné členy; syntaktický paralelismus), a dále prostředky, jimiž autor chce zapůsobit na city posluchačů (např. opakováním výrazu, zdůrazňováním rematického členu v opozici konstrukcí *c'est ... qui/que*), zejména však autorka upozorňuje na Sarkozyho oblíbený argumentační prostředek – negaci, již mluvčí užívá k popírání tvrzení ostatních.

Ve výběru lexikálních prostředků se autorka soustřeďuje na prostředky autorského hodnocení (většinou adverbia míry), na lexikum užití vzhledem ke konkrétnímu tématu, na odborné termíny z ekonomické oblasti, a konečně na užití terminologických zkratkových slov z oblasti trhu práce (2.text) a z oblasti bezpečnostních jednotek státu (3.text).

Rozborem konkrétních projevů autorka odpovídá na otázku, jak změna pragmatických podmínek ovlivňuje komunikativní strategie, diskurzivní postupy a výběr jazykových prostředků. Úspěšně zde propojila poznatky z oblasti politologie se znalostmi a dovednostmi z oblasti lingvistiky.

Škoda, že nevěnovala dostatečnou pozornost závěrečné úpravě rukopisu, takže v textu nacházíme neopravené morfologické a syntaktické chyby ve francouzských ukázkách i v českém komentáři, např. str.43, 106 a zejména pak v textu francouzského *Résumé* na str. 120.

Připomínky a dotazy:

1) str.39 – Proč autorka pod zájmena 3.osoby mn.č., nepřímou odkazující k adresátovi, řadí v ukázkách posesivní determinant *leurs talents, leurs intelligences, leurs idées(16), leur vie (20)?*

2) str.44 – U prostředků s funkcí anaforickou sloužících zpřehlednění obsahu bylo možno vedle uvedeného demonstrativního determinantu uvést též relativní podmětové *qui*, jak vyplývá z ukázek 2,9,11, 33,34,35.

Práci doprovázejí funkčně uložené přílohy textů analyzovaných projevů a seznam odborné literatury zahrnující tituly z oblasti textové a obecné lingvistiky, z oblasti stylistiky a rétoriky, z oblasti gramatiky a lexikologie autorů francouzských, českých a polských.

Předkládaná diplomová práce splňuje požadavky kladené na diplomovou práci, hodnotím ji výborně a doporučuji k obhajobě.

V Praze, 2.srpna 2013

PhDr. Hana Loucká, CSc.
vedoucí diplomové práce